

Ο Τόνου Κέρτις και η Τερέζα Ράσελ, σε μία σκηνή από την «Ασπιντότητα».

Μετά την περιπέτειά του Ο Τόνου Κέρτις ξαναγύρισε στις επιτυχίες

«Αναθυμιάται» παλιούς
και νέους σκηνοθέτες

Ο Τόνου Κέρτις έγινε 60 χρόνων τον Ιούνιο, που πέρασε. Από το 1949, που έκανε το ντεμπούτο του στον κινηματογράφο, έχει γυρίσει πάνω από 100 ταινίες και πρωτοβόλα «νίκησης» τον αλκοολισμό και τα ναρκωτικά, με τη βοήθεια της «Μπέτυ Φόρντ Κλινική» και φαίνεται ότι αυτό τον έχει αναζωογονήσει. Στην τελευταία του ταινία «Ασπιντότητα» είναι περίφημος.

Μιλώντας ο ίδιος για το φιλμ αυτό, λέγει: «Μιά και ρωτάτε, δεν ξέρω να σας πω περί τίνος ακριβώς πρόκειται και δε νομίζω ότι τα φιλμ είναι τόσο σημαντικό. Όμως είναι μία όμορφη ταινία και ο Νικ Ρέγκ, είναι ένας από τους πιο φινούς σκηνοθέτες που έχω δουλέψει μαζί του. Το πρόβλημα είναι ότι ο καθένας θέλει να βρει για τη συμμετοχή μου στο φιλμ αυτό, περισσότερα απ' ό,τι πρέπει. Ναι, με την Μαίριλιν δουλέψαμε μαζί στο φιλμ «Μερικοί τό προτιμούν αυτό» και ήταν δίκαιο να δουλέψει κανείς μαζί της. Ωστόσο, το φιλμ του Ρέγκ, δεν έχει να κάνει με την Μαίριλιν. Η Τερέζα Ράσελ δεν είναι Μαίριλιν. Το «Ασπιντότητα» είναι μία ταινία για μία ηθοποιό και μία ομάδα ανθρώπων, με τους οποίους μιλάει. Εγώ παίζω τον καιρό. Δεν σκεφτόμουν καθόλου τον γεροισιαστή Μακάρθου όταν έρμηνευα το ρόλο. Όταν παίζω ένα ρόλο ποτέ δεν ανακατεύω πολιτικά ή κοινωνικά θέματα. Πάντα θέλω τον χαρακτήρα και τί μπορώ να κάνω για να τον αποδώσω».

Εμπνευστικές ήθοποιες

Ο Κέρτις μιλάει με την μύτη, πράγμα που αποκαλύπτει την καταγωγή του. Είναι πάντοτε καλοντυμένος και τώρα πίνει τσάι. Είναι

Μιά τραγική μορφή της τέχνης Μοντιλιάνι, ο καλλιτέχνης που λάτρευε την ποίηση

Ζωγράφιζε παθιασμένα
μέ προσωπικό αίσθημα

Ανάμεσα στους πιο εντυπωσιακούς ζωγράφους του αιώνα μας συγκαταλέγεται και ο Μοντιλιάνι με τις χαρακτηριστικές ανθρώπινες μορφές του, το έντελώς προσωπικό ύφος, τα έργα που μένουν πάντοτε χαραγμένα στη μνήμη για όσους τα έχουν δει έστω και μία φορά. Γράφοντας για τον Ιταλό ζωγράφο ο Ζάκ Λιπσιτς λέγει τα εξής:

Από κάποια παράξενη αίτια, όταν σκεφτόμαι τον Μοντιλιάνι, τον συνδέω πάντα με την ποίηση. Είναι μήπως γιατί μου τόνει εικαστικές ο ποιητής Μάξ Ζάκομπ; Η είναι γιατί όταν μάς σύσπρε ο Ζάκομπ —ήταν στον Κήπο του Λουξεμβούργου, στο Παρίσι, το 1913— ο Μοντιλιάνι άρχισε να απαγγέλλει δυνατά κομμάτια από τη «Θεία κωμωδία»; Θυμάμαι πως, ενώ δεν καταλάβαινα λέξη Ιταλικά, γοητεύθηκα από το μελωδικό εκείνο εξασμα και την όμορφη εμφάνισή του: έμοιαζε άριστο-κράτης παρόλο που τα ρούχα του ήταν τριμμένα. Αλλά κι όταν τον γνώρισα άργότερα καλύτερα, ο Μοντιλιάνι πάντα μάς εξέπλησσε με την αγάπη και την γνώση που είχε για την ποίηση —μερικές φορές στις πιο απίθανες στιγμές. Θυμώμαι μία σκηνή κάποια νύχτα, ίσως στις τρεις τα χαράματα. Ξηπνήσα ξαφνιασμένος από δυνατά χτυπήματα στην πόρτα μου. Ανοίξα και είδα τον Μοντιλιάνι, παλύ μεθυμένο. Με μία φωνή που έτρεμε, άρχισε να μου λέει ότι είχε δει στο ράφι μου έναν τόμο με ποιήματα του Βιγνόν και ότι θά ήθελε να του το δώσω. Τό βρήκα, του τό έδωσα, με την έλπιδα πως θά έφευγε και θά μπορούσα να ξανακοιμηθώ. Αλλά όχι. Κάθισε σε μία πολυθρόνα και άρχισε να απαγγέλλει δυνατά.

Παρακάτω ο Λιπσιτς γράφει για τον Μοντιλιάνι και την αγάπη του στην ποίηση:

Μιλούσαμε συχνά για ποίηση —για τον Μπωντιλαίρ, τον Μαλαρμέ, τον Ριμπύ— και πολύ συχνά απαγγέλει απ' έξω στίχους τους. Η αγάπη του για την ποίηση με συγκινούσε, αλλά

με τον Μοντιλιάνι στο σχολείο, αλλά δεν τό θυμόμουν. Όταν μου τόν γνώρισα άργότερα ο Ζάκομπ, ο Μοντιλιάνι με προσκάλεσε στο στούντιό του. Εκεί τον καιρό έκανε γλυπτά και ενδιαφερόμουν πολύ να δώ τί έκανε. Όταν πήγα στο στούντιό του —ήταν άνοιξη ή καλοκαίρι— δούλευε στην αψίδα. Είδα πέντε κεφάλια που προσπαθούσε να τα συνδυάσει. Μου είπε πως τό αντίλαμβανόνταν σαν ένα σύνολο. Ο Μοντιλιάνι έκεينو τόν καιρό, όπως και άλλοι, πίστευαν ότι ή γλυπτική ήταν άρρωστη, ότι είχε άρρωστήσει πολύ έξαιτίας του Ροντέν και της επίδρασής του. Πίστευε ότι γίνονταν πολλά προπλάσματα με λάσπη και γύψο και ότι ο μόνος τρόπος να σωθεί ή γλυπτική ήταν να ξαναρχίσει κανείς να σκάβει την πέτρα άποφύλας.

Αίσθημα και πάθος

Η τέχνη του Μοντιλιάνι, γράφει σε ένα άλλο σημείο ο Λιπσιτς, είναι ή τέχνη του προσωπικού αίσθήματος. Δούλευε παθιασμένα, βγάδοντας τό ένα σχέδιο μετά τό άλλο, χωρίς να σταματάει για τό σκεφτεί ή να διορθώσει.

Έμοιαζε να εργάζεται μόνο με τό ένστικτο —πού ήταν, άσπαστο, πολύ φίνο και εύαισθητο, ίσως γιατί χρωστούσε πολλά στην Ιταλική του κληρονομιά και στην αγάπη του για την τέχνη της πρώιμης άναγέννησης.

Ήθελε να ζωγραφίσει ανθρώπους και τό έκανε με πάθος και με αίσθημα. Αυτός είναι ο λόγος που ο Μοντιλιάνι, παρόλο που άγαπούσε την τέχνη τών Αφρικανών και άλλων πρωτόγονων, ποτέ δεν έπηρεάστηκε από αυτούς. Επαιρνε πολλά στοιχεία στίλ, αλλά δεν έπηρεαζόνταν από τό πνεύμα τους. Τόν ενδιέφεραν οι μορφές τους, αλλά

την έθραικότητά του και δεν άντεχε να κρίνουν άδικα έναν άλόκληρο λαό. Δεν ξεκινούσε από πολιτικά ή άλλα κίνητρα, ήταν κάτι σύμφυτο με την προσωπικότητά του. Κι ήταν χαρακτηριστικό στοιχείο του, γιατί προερχόταν από μία παλιά Ιταλο-εβραϊκή οικογένεια. Η μητέρα του ήταν άπόγονος του φι-

λόσοφου Μοντιλιάνι, με τόν όποιο συνδεόταν φιλικά ο Κισλίγκ. Πολλές φορές ο Μοντιλιάνι δούλευε στο στούντιό του Κισλίγκ, χρησιμοποιώντας τό μοντέλο του και τό ύλικά του, και κεί γνώρισε και πολλούς φίλους του.

Σιγά - σιγά ο Σμπορόφσκι πέ-

έτοιμος να μοιραστεί με τόν φίλο του ότι είχε και δέν είχε. Η ύβρετα του Μοντιλιάνι ήταν έντελώς ύπονομευμένη, ο συνεχής θήλας του δέν τόν άφηνε να άναπαυθεί και έπινε όλο και περισσότερο. Ο Σμπορόφσκι του έστειλε μερικά χρήματα τόν χειμώνα του 1919, αλλά δέν μπόρεσαν να τόν βοηθήσουν. Εκείνο τόν καιρό ζούσε με την Ζάν Εμπυτέρν και τό κοριτσάκι τους σ' ένα μικρό διαμέρισμα.

Σιγά - σιγά τό έργα του Μοντιλιάνι πουλιόταν και όλοι έλπιζαμε ότι θά τακτοποιούνταν τά πράγματα και ότι θά καλυτέρευε ή τύχη του. Καί τότε, τόν Ιανουάριο του 1920, ο Κισλίγκ μάς έφερε τήν είδηση του θανάτου του.

Τό τέλος

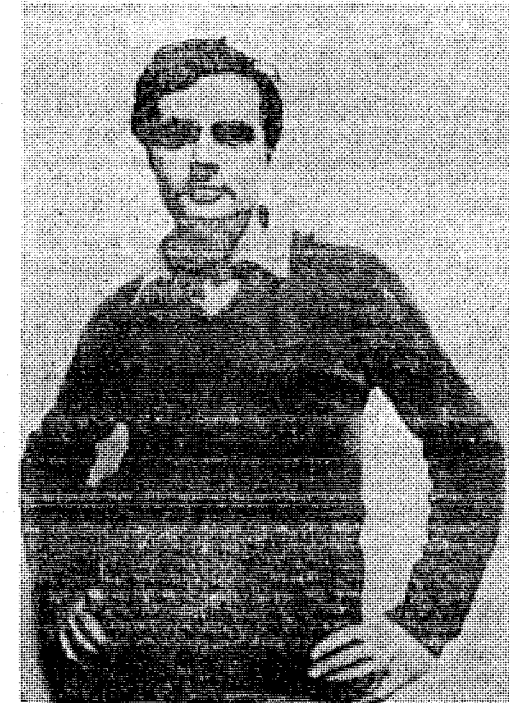
Τήν μία μέρα πήγαν τόν Μοντιλιάνι στο νοσοκομείο και τήν άλλη πέθανε.

Μάς είπαν ότι όταν τόν μετέφεραν στο νοσοκομείο, ο Μοντιλιάνι έπανελάμβανε συνέχεια «Ιταλία, άγαπημένη Ιταλία» και ότι στις τελευταίες στιγμές, που είχε ακόμη τίς αισθήσεις του, προσπαθούσε να κρατηθεί στη ζωή, άπαγγέλλοντας στίχους μέσα σ' ένα ντελίριο. Καί κατόπιν ήρθαν και τό τραγικά νέα της αυτοκτονίας της Ζάν Εμπυτέρν. Ήταν έννια μηνών έγκυος από τόν Μοντιλιάνι και όταν πήγε στο νεκροτομείο του νοσοκομείου, έπεσε έπάνω στο νεκρό και τόν φίλους στο πρόσωπο με μανία, παρόλο που οι φύλακες προσπαθούσαν να τήν έμπούσουν λόγω της καταστάσώς της. Ήταν ένα παράξενο κορίτσι, άδύνατο με μακρουλό όδάλ πρόσωπο, που θυμίζει γοτθική εικόνα.

Ελλάς Κανελλί,

«Η τύφλωση»

Όταν πρωτοεξοδόθηκε (1935) τό βιβλίο αυτό τό Κανελλί, οι καιροί ήταν δύσκολοι και τό έργο πέρασε άπαρατήρητο. Χρειάστηκε να κάνει μεγάλο δρόμο, σε χώρες και χρόνια, για να έκτιμωθεί. «Η τύφλωση», όπως και ο «Ουάσελς» του Τζέις, με τόν όποιο τήν παρομοιάζουν οι κριτικοί, είναι μία έντυπωσιακή άλληγορία για τήν άντιπαράθεση του πνεύματος με τήν πραγματικότητα, για τό μεγαλείο και τήν άβυσσότητα τού μοναχικού στοχαστή μέσα στον κόσμο. Βασικό πρόσωπο τού βιβλίου είναι ένας σφοδρός έπιστήμονας, που ζει άπομονωμένος μέσα στη βιβλιοθήκη του, με όλη τή σοφία τού κόσμου μέσα στο κεφάλι του, αλλά έκκομμένος από τήν ζωή. Όταν ή γριά κρουτοπύνηρη οικόνομος του

Αμεντέο Μοντιλιάνι (1884-1920).

Τά νέα
βιβλία

Ιντρίς Σάχ
«Οι άνώγεινες ιστορίες
του Μουλά Νασρεντίν»

Πρόκειται θέβαιο για ιστορίες του Νασρεντίν Λάτζα, όπως τις γράφει ο Ιννός Ιντρίς Σάχ. Η γοητεία τού μουσουλμάνου αυτού λαϊκού σοφού είναι παγκόσμια (τόν μελετούν οι Αμερικανοί, αλλά και οι Σοβιετικοί, οι όυτικοί αλλά και οι Κινέζοι) και πέρα από τόν χρόνο όπως είναι και οι άλλες βιβλίο που λέει ο Νασρεντίν. Αυτή ή συλλογή από μικρές διδακτικές ιστορίες στις όποιες ο μούλας Νασρεντίν είναι τό κύριο πρόσωπο άποτελεί κάτι τό εξαιρετικό, τόσο σαν μία άνθολογία λαϊκού χιούμορ, όσο και σαν βιβλίο με τήν σοφία τών Σούφι. Περιέχει ιστορίες τών Σούφι, Ρουμί, Τζαμί και Άλλαρ, αλλά και άλλες που συνέλεξε ο συγγραφέας από περσικά, άφγανικά, άραβικά και τουρκικά κείμενα. Τήν μετάφραση από τό άγγλικά έχει κάνει ο Νίκος Αναγνώστου, ενώ ή πλούσια εικονογράφηση τού βιβλίου όφειλεται στον Μιχάλη Αμάραντο (Εκδόσεις «Πύρινος Κόσμος»).

Ιστορίνα Αδάμ:
«Περισμένοντας
τήν Κίττυ»

Μία σειρά διηγημάτων σύγχρονης άντίληψης. Η συγγραφέας τού βιβλίου έχει γεννηθεί στο Μιλάνο, δημιούργησε μία θεατρική μονάδα και πήρε μέρος μ' αυτήν σε διάφορα Ιταλικά φεστιβάλ. Έχει γράψει σεναρία για τόν κινηματογράφο και τήν τηλεόραση και άνάμεσα σ' αυτά περιλαμβάνεται ένα σημαντικό μέρος τού σεναρίου τού φιλμ «Η πόλη τών γυναικών» τού Φελίνι καθώς και τό τηλεοπτικό σεναριο «Μαγικές της κόκκινης σελήνης». Τό βιβλίο της που μεταφράστηκε από τόν Ηλιο Αλεβιζάτο, διαβάζεται με ένδιαφέρον. (Εκδόσεις «Νέα Σύνορα»).

Ελλάς Κανελλί,

«Η τύφλωση»

Όταν πρωτοεξοδόθηκε (1935) τό βιβλίο αυτό τό Κανελλί, οι καιροί ήταν δύσκολοι και τό έργο πέρασε άπαρατήρητο. Χρειάστηκε να κάνει μεγάλο δρόμο, σε χώρες και χρόνια, για να έκτιμωθεί. «Η τύφλωση», όπως και ο «Ουάσελς» του Τζέις, με τόν όποιο τήν παρομοιάζουν οι κριτικοί, είναι μία έντυπωσιακή άλληγορία για τήν άντιπαράθεση του πνεύματος με τήν πραγματικότητα, για τό μεγαλείο και τήν άβυσσότητα τού μοναχικού στοχαστή μέσα στον κόσμο. Βασικό πρόσωπο τού βιβλίου είναι ένας σφοδρός έπιστήμονας, που ζει άπομονωμένος μέσα στη βιβλιοθήκη του, με όλη τή σοφία τού κόσμου μέσα στο κεφάλι του, αλλά έκκομμένος από τήν ζωή. Όταν ή γριά κρουτοπύνηρη οικόνομος του

